

ការទទួលបានយុត្តិធម៌

-សេរីកម្ពុជា-

ការពិនិត្យជាសកលតាមកាលកំណត់

ជំនិត

យុ.តិ.អ

ការពិនិត្យជាសកលតាមកាលកំណត់ (យុត្តិធម៌) គឺជាយន្តការមួយរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិដែលពិនិត្យលើការបំពេញភារកិច្ចក្នុងការគោរពសិទ្ធិមនុស្សរបស់រដ្ឋជាសមាជិកនីមួយៗ តាមកាលកំណត់

ប្រទេសកម្ពុជាបានឆ្លងកាត់ការពិនិត្យ ៣ ដំបូងមកហើយ

ខែធ្នូ

២០០៩

៩១ អនុសាសន៍
១៨ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលបានយុត្តិធម៌

ខែមករា

២០១៤

២០៥ អនុសាសន៍
២៥ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលបានយុត្តិធម៌

ខែមករា

២០១៩

១៩៨ អនុសាសន៍
២៥ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលបានយុត្តិធម៌

នៅថ្ងៃទី០៥ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩ លទ្ធផលរបាយការណ៍នៃការពិនិត្យជាសកលតាមកាលកំណត់ជុំវិញរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានអនុម័តនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ លទ្ធផលរបាយការណ៍នេះបានបង្ហាញនូវអនុសាសន៍សរុបចំនួន ១៩៨ ដែលក្នុងនោះមានអនុសាសន៍ចំនួន ២៥ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលបានយុត្តិធម៌។

២៥ អនុសាសន៍ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលបានយុត្តិធម៌ត្រូវបានផ្តល់ដោយរដ្ឋជាសមាជិកក្នុងការពិនិត្យជាសកលតាមកាលកំណត់ ជុំវិញ

២១

រដ្ឋជាសមាជិកបានផ្តល់អនុសាសន៍ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលបានយុត្តិធម៌ដល់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

រដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យក្នុងករណីនេះគឺប្រទេសកម្ពុជាត្រូវមានទំនួលខុសត្រូវសំខាន់ក្នុងការអនុវត្តអនុសាសន៍ដែលមានក្នុងរបាយការណ៍លទ្ធផលចុងក្រោយ ហើយប្រទេសកម្ពុជាមានទំនួលខុសត្រូវចំពោះវឌ្ឍនភាព ឬការខកខានក្នុងការអនុវត្តអនុសាសន៍ទាំងនោះផងដែរ។

ការឆ្លើយតប

រដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យអាចសម្រេចទទួលយកអនុសាសន៍ តាមរយៈការប្តេជ្ញាចិត្តដើម្បីអនុវត្តអនុសាសន៍នៅមុនការពិនិត្យតាមកាលកំណត់នៃជំហានបន្ទាប់ទៀត ឬប្រសិនបើពុំមានបំណងទទួលយកអនុសាសន៍ណាមួយនោះទេ រដ្ឋនោះអាចជ្រើសរើសជម្រើសផ្សេងពីនេះតាមរយៈធ្វើការកត់សម្គាល់អនុសាសន៍នោះ។

ជាការគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដែលកម្ពុជាគឺជាប្រទេសទទួលយកអនុសាសន៍ច្រើននៅក្នុងការពិនិត្យរបាយការណ៍ជាសកលតាមពេលវេលាកំណត់ (យុត្តិធម៌) ពោលគឺបានទទួលយកអនុសាសន៍ចំនួន ២៥៤ ក្នុងចំណោមអនុសាសន៍ចំនួន ២៩៦ ដែលរដ្ឋជាសមាជិកបានផ្តល់ជូននៅក្នុងការពិនិត្យជាសកលតាមកាលកំណត់នៅក្នុងជំនួញ និងជំនួញពីការពិនិត្យយកអនុសាសន៍អាចជាជំហានវិជ្ជមានមួយ ប៉ុន្តែសំខាន់បំផុត គឺការអនុវត្តតាមអនុសាសន៍ជាកិច្ចការចាំបាច់ ថ្វីបើកម្ពុជាបានទទួលអនុសាសន៍ច្រើនយ៉ាងណា ប្រទេសកម្ពុជាបានខកខានក្នុងការអនុវត្តអនុសាសន៍ដែលបានទទួលយកទាំងនោះជាច្រើន។

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទើបតែបានឆ្លើយតបជាផ្លូវការចំពោះអនុសាសន៍ដែលរដ្ឋជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិបានផ្តល់ជូននៅក្នុងការពិនិត្យរបាយការណ៍ជាសកលតាមពេលវេលាកំណត់ (យុត្តិធម៌) នៅជំនួញ៣។ ក្នុងចំណោមអនុសាសន៍ដែលរដ្ឋជាសមាជិកបានផ្តល់ជូនចំនួន១៩៨ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានទទួលយកចំនួន១៧៣និងបានកត់សម្គាល់អនុសាសន៍ចំនួន២៥ ប៉ុណ្ណោះ។

៨៨% អនុសាសន៍ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានទទួលយកពីរដ្ឋជាសមាជិកបានផ្តល់ជូននៅក្នុង យុត្តិធម៌ ទាំង៣ជំនួញ

២២/២៥ អនុសាសន៍ទាក់ទងនឹងការទទួលបានយុត្តិធម៌ត្រូវបានទទួលយកក្នុងយុត្តិធម៌ ជុំវិញ

អនុសាសន៍ដែលបានទទួលយក

- ✓ បន្តកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនក្នុងការលើកកម្ពស់ និងការពារសិទ្ធិមនុស្សតាមរយៈការប្តេជ្ញាចិត្តដ៏មតិចំពោះអភិបាលកិច្ចល្អ តម្លាភាព ការចូលរួមរបស់សាធារណជននៅក្នុងដំណើរការនៃការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត និងការ ទទួលបានយុត្តិធម៌។ (តួកគី)
- ✓ បន្តអនុវត្តវិធានការនានា ដើម្បីពង្រឹងឯករាជ្យភាពទាំងប្រព័ន្ធតុលាការ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ។ (អ៊ីតាលី)
- ✓ ការពារពីការយាយី ការចាប់ខ្លួនតាមទំនើងចិត្ត និងការវាយប្រហារលើរូបរាងកាយប្រឆាំងនឹងអ្នកសារព័ត៌មាន អ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស សមាជិកសមាជិកាគណបក្សជំទាស់ និងកម្មករសហជីព ព្រមទាំងស៊ើបអង្កេត និងផ្តន្ទាទោស អ្នកប្រព្រឹត្តិអំពើហិង្សាប្រហារបែបនេះ។ (ស្លូវេនី)
- ✓ អនុម័តនូវវិធានការចាំបាច់នានា ដើម្បីធានាសិទ្ធិរបស់អ្នកទាំងឡាយដែលធ្វើការដើម្បីការពារ និងលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេសអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស ដោយការស៊ើបអង្កេតនិងផ្តន្ទាទោសអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការ គំរាមកំហែង និងប្រើអំពើហិង្សាលើពួកគេ និងគ្រួសាររបស់ពួកគេ។ (អាហ្សង់ទីន)
- ✓ ចាត់វិធានការចាំបាច់នានា ដើម្បីពង្រឹងនីតិវិធី និងធានានូវឯករាជ្យភាពពេញលេញរបស់តុលាការឱ្យអនុលោមទៅតាមបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ។ (លីទុយអានី)
- ✓ ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវបទដ្ឋានអន្តរជាតិស្តីពីឯករាជ្យភាពស្ថាប័ន ដូចជា តុលាការ និងគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ដើម្បីធានាថាដំណើរការបោះឆ្នោតមានលក្ខណៈសេរី ត្រឹមត្រូវ និងមានតម្លាភាព។ (អ៊ីរ៉ាក់)
- ✓ បន្តកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌បន្ថែមទៀត និងបង្កើតប្រព័ន្ធតុលាការឯករាជ្យមួយដែលប្រជាជនមានជំនឿទុកចិត្ត និងប្រើប្រាស់។ ដើម្បីធ្វើឱ្យសម្រេចបានលើចំណុចនេះ ត្រូវប្រើប្រាស់ជាអតិបរិមាណនៃការប្រយោជន៍វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ (ជប៉ុន)
- ✓ ចាត់វិធានការបន្ថែមទៀត ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ តាមរយៈការពង្រឹងគណនេយ្យភាព និងសមត្ថភាពស្ថាប័ន។ (ប៊ូតាន)
- ✓ បង្កើតសាលាឧទ្ធរណ៍នៅថ្នាក់តំបន់ស្របទៅតាមច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលាការ និងធានាដល់ដំណើរការដ៏សម ស្រប របស់តុលាការនេះនៅត្រឹមឆ្នាំ២០២៣។ (ហ្វ្រាំងក)
- ✓ ចាត់វិធានការចាំបាច់នានា ដើម្បីកាត់បន្ថយរយៈពេល ដែលបុគ្គលម្នាក់ៗត្រូវចំណាយនៅក្នុងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ (អូស្ត្រាលី)
- ✓ ធានាឱ្យបាននូវគណនេយ្យភាពចំពោះការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្ស តាមរយៈការស៊ើបអង្កេតឯករាជ្យ និងការផ្តន្ទាទោសជនល្មើស។ (អ៊ុយក្រែន)
- ✓ បង្កើនកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងទ្វេដង ដើម្បីលុបបំបាត់ការរើសអើងប្រឆាំងនឹងស្ត្រីក្នុងវិស័យច្បាប់ និងបញ្ចប់ការអនុវត្ត ជម្រោះថ្នាក់ និងផ្គត់ផ្គង់និរន្តរ៍លក្ខណៈរើសអើងដែលធ្វើឱ្យស្ត្រីកម្ពុជា ក្លាយជាជនរងគ្រោះ។ (អ៊ុយហ្គង់ដា)
- ✓ ជម្នះរាល់ឧបសគ្គនានា ដើម្បីទទួលបានយុត្តិធម៌សម្រាប់ស្ត្រីជនរងគ្រោះដោយអំពើហិង្សា។ (អ៊ីរ៉ាក់)
- ✓ ពង្រឹងយន្តការតុលាការ ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើហិង្សាផ្លូវភេទ និងក្នុងគ្រួសារ និងការជួញដូរមនុស្ស ព្រមទាំង អនុវត្តកម្មវិធីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង និងការអប់រំអំពីបញ្ហាទាំងនេះ។ (តូហ្គូ)
- ✓ ធ្វើកំណែទម្រង់ច្បាប់ជាតិ ដើម្បីពង្រឹងការការពារស្ត្រីនិងកុមារ ប្រឆាំងអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ។ (សហព័ន្ធរុស្ស៊ី)
- ✓ ពង្រឹងភាពឯករាជ្យ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់តុលាការ ជាពិសេសតាមរយៈការលុបចោល ឬការធ្វើវិសោធនកម្ម យ៉ាងចាំបាច់នូវច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលាការ ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា និងច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម។ (អូស្ត្រាលី)
- ✓ ធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលាការ លក្ខន្តិកៈចៅក្រមនិងព្រះរាជអាជ្ញា ព្រមទាំងការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ដើម្បីធានា និងការពារឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការ។ (បែលហ្ស៊ិក)
- ✓ ធានាថា ជនរងគ្រោះពីការដំណើរការដីធ្លី ត្រូវបានទទួលសវនាការដោយយុត្តិធម៌ ទទួលបានសំណងសមរម្យ និងដោយគ្មានការរើសអើងចំពោះការទទួលបានយុត្តិធម៌នៅពេលសមស្របណាមួយ។ (ស្វីស)
- ✓ ផ្តល់វគ្គបណ្តុះបណ្តាលជាកាតព្វកិច្ចស្តីពីនីតិវិធីផ្តន្ទាទោសលើករណីអំពើហិង្សាដោយហេតុផលយេនឌ័រ ដល់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ និងមន្ត្រីតុលាការ។ (សាធារណរដ្ឋម៉ុងហ្គោលី)
- ✓ បែងចែកធនធានមនុស្ស និងហិរញ្ញវត្ថុឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលផ្តល់សេវាច្រកចេញចូលតែមួយ ឱ្យបានយ៉ាងតិច៥មណ្ឌល នៅត្រឹមឆ្នាំ២០២៤ សម្រាប់ផ្តល់សេវាកម្មគាំទ្រដោយឥតបង់ថ្លៃជូនជនរងគ្រោះនៃអំពើហិង្សា ដោយហេតុផលយេនឌ័រ។ (អូស្ត្រាលី)
- ✓ ធ្វើការស៊ើបអង្កេតឱ្យបានទូលំទូលាយអំពីករណីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងអំពើហិង្សាផ្លូវភេទ ព្រមទាំងធានាថា ជនល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោស ហើយជនរងគ្រោះត្រូវទទួលបានសំណងសមរម្យ។ (សាធារណរដ្ឋម៉ុងហ្គោលី)
- ✓ ធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ជាតិ ដើម្បីធានាថា ច្បាប់នោះស្របទៅនឹងអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ជាពិសេសទៅលើបទប្បញ្ញត្តិនានានៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌អនីតិជន។ (អ៊ុយហ្គង់ដា)

អនុសាសន៍ដែលបានកត់សម្គាល់

- ✗ បញ្ចប់ដំណើរការកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដោយការការពារឯករាជ្យភាពនិងភាពមិនលំអៀងនៃប្រព័ន្ធតុលាការ មន្ត្រីតុលាការ និងចៅក្រមឱ្យស្របទៅតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ។ (នីវេរ)
- ✗ បញ្ចប់ឥទ្ធិពលដ៏លើសលុបនៃអង្គនីតិប្រតិបត្តិ ដែលជះឥទ្ធិពលដល់ការងាររបស់ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាដោយការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលាការ ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រមនិងព្រះរាជអាជ្ញា និងច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម។ (អាឡឺម៉ង់)
- ✗ ធ្វើឱ្យក្រមព្រហ្មទណ្ឌស្របទៅនឹងមាត្រា១៩ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយតាមរយៈ ការលុបចោល ឬការធ្វើវិសោធនកម្មមាត្រាទាំងឡាយ ដែលចែងអំពីបទ ប្រមាថព្រះមហាក្សត្រ បទបរិហារករ បទប្រមាថ ញុះញង់ ការបង្ខិតបង្ខំដោយខុសច្បាប់របស់អាជ្ញាធរតុលាការ និងការបដិសេធសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ។ (អាឡឺម៉ង់)

សហគមន៍ព័ត៌មាន

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមមើលសាលាកបត្រព័ត៌មានរបស់ ម.ស.ម.ក ដែលបរិយាយពីស្ថានភាពការទទួលបានយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា ដូចការលើកឡើងរបស់សង្គមស៊ីវិលក្នុងអំឡុងពេលពិនិត្យរបាយការណ៍ជាសកលតាមកាលកំណត់នៅលើកទី៣៖

តុលាការឯករាជ្យ
<https://bit.ly/2t6HyhZ>

ជំនួយផ្នែកច្បាប់
<https://bit.ly/2QRVtS3>

ការទទួលបានព័ត៌មានអំពីផ្លូវច្បាប់
<https://bit.ly/3a85Mc2>

សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌
<https://bit.ly/2NpzHCQ>